

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग चार

वर्ष २, अंक ८]

शनिवार, जानेवारी ३०, २०१६/माघ १०, शके १९३७

[पृष्ठे १२, किंमत : रुपये २३.००

असाधारण क्रमांक ९

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानमंडळाचे अधिनियम व राज्यपालांनी प्रख्यापित केलेले अध्यादेश व केलेले विनियम.

अनुक्रमणिका

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६.—राज्यातील परावैद्यक व्यवसायींची नोंदणी करण्यासंबंधी विवक्षित बाबींचे नियमन करण्यासाठी परावैद्यक परिषदेची स्थापना करण्याकरिता आणि त्याच्याशी संबंधित किंवा तदानुषंगिक बाबींकरिता तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.	पृष्ठे १-१२
--	----------------

दिनांक १२ जानेवारी २०१६ रोजी मा. राष्ट्रपतींनी संमती दिलेला महाराष्ट्र विधानमंडळाचा पुढील अधिनियम माहितीसाठी, याद्वारे, प्रसिद्ध करण्यात येत आहे.

राजेन्द्र ग. भागवत,
प्रारूपकार-नि-सह सचिव,
महाराष्ट्र शासन,
विधि व न्याय विभाग.

सन २०१६ चा महाराष्ट्र अधिनियम क्रमांक ६.

(मा. राष्ट्रपतींची संमती मिळाल्यानंतर “ महाराष्ट्र शासन राजपत्रात ” दिनांक ३० जानेवारी २०१६ रोजी प्रथम प्रसिद्ध केलेला अधिनियम.)

राज्यातील परावैद्यक व्यवसायींची नोंदणी करण्यासंबंधी विवक्षित बाबींचे नियमन करण्यासाठी परावैद्यक परिषदेची स्थापना करण्याकरिता आणि त्याच्याशी संबंधित किंवा तदानुषंगिक बाबींकरिता तरतूद करण्यासाठी अधिनियम.

ज्याअर्थी, राज्यातील परावैद्यक व्यवसायींची नोंदणी करण्यासंबंधी विवक्षित बाबींचे नियमन करण्यासाठी महाराष्ट्र परावैद्यक परिषदेची स्थापना करणे आणि त्याच्याशी संबंधित किंवा तदानुषंगिक बाबींकरिता तरतूद करणे इष्ट आहे ;
त्याअर्थी, भारतीय गणराज्याच्या बासष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात येत आहे :—

(१)

प्रकरण एक

प्रारंभिक.

संक्षिप्त नाव, व्याप्ती व प्रारंभ.

१. (१) या अधिनियमास, महाराष्ट्र परावैद्यक परिषद अधिनियम, २०११ असे म्हणावे.
- (२) तो, संपूर्ण महाराष्ट्र राज्यास लागू असेल.
- (३) तो, राज्य शासन, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे नियत करील अशा दिनांकास अंमलात येईल.

व्याख्या.

२. या अधिनियमामध्ये, संदर्भानुसार अन्य अर्थ अपेक्षित नसेल तर,—
 - (क) “परिषद” याचा अर्थ, कलम ३ अन्वये स्थापन केलेली महाराष्ट्र परावैद्यक परिषद, असा आहे ;
 - (ख) “शासन” किंवा “राज्य शासन” याचा अर्थ, महाराष्ट्र शासन, असा आहे ;
 - (ग) “सदस्य” याचा अर्थ, परिषदेचा सदस्य, असा आहे ;
 - (घ) “परावैद्यकीय अर्हता” याचा अर्थ, अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेली कोणतीही पदवी, पदविका, प्रमाणपत्र किंवा पाठ्यक्रम, मग तो कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो - आणि आधुनिक शास्त्रोक्त औषधवैद्यकशास्त्र, आयुर्वेदीक पद्धत, युनानी पद्धत आणि होमिओपॅथिक वैद्यक पद्धत शिकविण्यात किंवा तसा व्यवसाय करण्यास सहाय्यभूत असणाऱ्या अथवा सहायक म्हणून आवश्यक असलेल्या सेवा देणाऱ्या व्यक्तीच्या प्रशिक्षणासाठी तयार केलेली कोणतीही मान्यताप्राप्त अर्हता किंवा शासन मान्यताप्राप्त परावैद्यकीय अर्हता म्हणून, वेळोवेळी अधिसूचित करील अशी इतर कोणतीही अर्हता, असा आहे ;
 - (ङ) “विहित” याचा अर्थ, नियमांद्वारे विहित करण्यात आलेले, असा आहे ;
 - (च) “अध्यक्ष” याचा अर्थ, परिषदेचा अध्यक्ष, असा आहे ;
 - (छ) “मान्यताप्राप्त परावैद्यक संस्था” याचा अर्थ, परावैद्यकीय व्यवसाय करण्यासाठी या अधिनियमाच्या प्रयोजनार्थ मान्यता दिलेले कोणतेही वैद्यक महाविद्यालय किंवा रुग्णालय किंवा इतर संस्था, असा आहे ;
 - (ज) “मान्यताप्राप्त परावैद्यकीय अर्हता” याचा अर्थ, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ, नाशिक किंवा कायद्याद्वारे स्थापन केलेले इतर कोणतेही विद्यापीठ किंवा या बाबत राज्य शासनाने मान्यता दिलेली इतर कोणतीही संस्था यांच्याद्वारे देण्यात येणारी, कोणत्याही परावैद्यकीय अर्हतेमधील पदवी, पदविका, प्रमाणपत्र किंवा पाठ्यक्रम - मग तो कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येवो, असा आहे ;
 - (झ) “नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायी” याचा अर्थ, कलम २६ अन्वये नोंदणी केलेली व्यक्ती, असा आहे ;
 - (ञ) “विनियम” याचा अर्थ, कलम ४१ अन्वये परिषदेने केलेले विनियम, असा आहे ;
 - (ट) “नियम” याचा अर्थ, कलम ४० अन्वये केलेले नियम, असा आहे ;
 - (ठ) “अनुसूची” याचा अर्थ, या अधिनियमाला जोडलेली अनुसूची, असा आहे ;
 - (ड) “राज्य नोंदवही” याचा अर्थ, कलम २६ अन्वये ठेवण्यात आलेली नोंदवही असा आहे आणि त्यानुसार, “नोंदणीकृत” व “नोंदणी” या शब्दप्रयोगांचा अर्थ लावण्यात येईल ;
 - (ढ) “उपाध्यक्ष” याचा अर्थ, परिषदेचा उपाध्यक्ष, असा आहे.

प्रकरण दोन

महाराष्ट्र परावैद्यक परिषदेची स्थापना आणि रचना.

महाराष्ट्र परावैद्यक परिषदेची स्थापना.

३. (१) शासन, या अधिनियमाच्या प्रारंभानंतर, शक्य तितक्या लवकर, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, महाराष्ट्र परावैद्यक परिषद म्हणून संबोधण्यात येणारी परिषद, त्या अधिसूचनेत विनिर्दिष्ट करण्यात येईल अशा दिनांकापासून, स्थापन करील.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये स्थापन केलेली परिषद ही उपरोक्त नावाचा, अखंड परंपरा असलेला व एक सामाईक मोहोर असलेला एक निगमनिकाय असेल, तिला स्थावर आणि जंगम मालमत्ता संपादन करण्याचा, ती धारण करण्याचा व तिचा विनियोग करण्याचा आणि संविदा करण्याचा अधिकार असेल आणि तिला किंवा तिच्यावर, तिच्या निकायाच्या नावाने दावा लावता येईल.

परिषदेची रचना.

४. (१) परिषदेत पुढील सदस्यांचा समावेश असेल :—
 - (एक) संचालक, वैद्यकीय शिक्षण व संशोधन, महाराष्ट्र, पदसिद्ध सदस्य ;
 - (दोन) संचालक, आरोग्य सेवा, महाराष्ट्र, पदसिद्ध सदस्य ;

(तीन) संचालक, आयुर्वेद, महाराष्ट्र, पदसिद्ध सदस्य ;

(चार) कुलगुरू, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठ किंवा त्याचा नामनिर्देशिती, पदसिद्ध सदस्य ;

(पाच) अध्यक्ष, महाराष्ट्र वैद्यक परिषद, पदसिद्ध सदस्य ;

(सहा) शासनाने नामनिर्देशित करावयाचे पाच सदस्य ;

(सात) नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायींमधून, प्रत्येक महसुली विभागातून एक याप्रमाणे, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने निवडून द्यावयाचे सहा सदस्य :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभानंतर, पहिल्यांदाच परिषदेची रचना करण्यात येत असेल अशा प्रकरणी, या प्रवर्गातील सदस्य, शासन, नामनिर्देशनाद्वारे नियुक्त करील.

(२) कोणतीही व्यक्ती एकावेळी एकापेक्षा अधिक पदीय नात्याने सदस्य म्हणून काम करणार नाही.

(३) परिषदेचे सदस्य हे आपल्यामधून परिषदेचा अध्यक्ष व उपाध्यक्ष यांना निवडून देतील.

५. (१) शासन, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे निवडून आलेल्या व नामनिर्देशित सदस्यांची नावे प्रसिद्ध करील.

(२) या अधिनियमात अन्यथा तरतूद केली असेल त्याखेरीज, एखादा सदस्य - मग तो निवडून दिलेला किंवा नामनिर्देशित केलेला असो - परिषदेच्या पहिल्या बैठकीच्या दिनांकापासून सुरु होणाऱ्या पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी, पद धारण करील :

परंतु, कलम ४ च्या पोट-कलम (१) मधील, खंड (सात) च्या परंतुकान्वये नामनिर्देशित केलेले सदस्य हे, निवडून दिलेले सदस्य त्यांचे अधिकारपद ग्रहण करीपर्यंत, ते पद धारण करतील आणि अशाप्रकारे निवडून दिलेले सदस्य, उक्त खंड (सात) अन्वये नामनिर्देशित सदस्यांच्या उर्वरित पदावधीसाठी त्या पदावर राहतील.

(३) परिषदेचा अध्यक्ष व उपाध्यक्ष हे, ते निवडून आल्याच्या दिनांकापासून सदस्य म्हणून त्यांचा पदावधी ज्या दिनांकास समाप्त होईल त्या दिनांकापर्यंत, ते पद धारण करतील.

(४) कलम ४ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (चार) अन्वये नामनिर्देशित केलेला, महाराष्ट्र आरोग्य विज्ञान विद्यापीठाच्या कुलगुरूचा नामनिर्देशिती हा कुलगुरूच्या अनुपस्थितीत सदस्याचे पद धारण करील.

(५) पोट-कलम (२) मध्ये काहीही अंतर्भूत असले तरी, मावळता सदस्य, आपले पद, त्याच्या उत्तराधिकार्याचे नामनिर्देशन होईपर्यंत किंवा यथास्थिति, तो निवडून येईपर्यंत, पदावर राहील.

(६) कोणत्याही सदस्याला परिषदेकडून सहा महिन्यांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या कालावधीसाठी अनुपस्थिती रजा देता येईल.

६. एखादी व्यक्ती,—

निरहता.

(क) जर ती भारताची नागरिक नसेल ;

(ख) जर ती अविमुक्त दिवाळखोर असेल ;

(ग) जर ती विकल मनाची असेल किंवा होईल आणि सक्षम न्यायालयाकडून तिला तसे घोषित करण्यात आले असेल ;

(घ) नैतिक अधोगतीचा अंतर्भाव असलेल्या कोणत्याही अपराधाबद्दल ती सिद्धापराधी असेल किंवा तिला सिद्धापराधी ठरवलेले असेल ;

(ङ) जर ती परिषदेची कर्मचारी असेल आणि तिला वेतन किंवा मानधनाच्या रूपात पारिश्रमिक देण्यात येत असेल ; किंवा

(च) जर राज्याच्या नोंदवहीतून किंवा त्या त्या वेळी अंमलात असलेल्या कोणत्याही अधिनियमान्वये वैद्यकीय, आयुर्वेद, युनानी किंवा होमिओपॅथिक वैद्यक व्यवसायींच्या नोंदवहीतून, तिचे नाव काढून टाकण्यात आले असेल आणि पुन्हा तीमध्ये दाखल करण्यात आले नसेल तर,

अशी व्यक्ती सदस्य म्हणून नामनिर्देशित केली जाण्यास किंवा निवडून येण्यास आणि सदस्य म्हणून चालू राहण्यास, निरह ठरेल.

७. (१) अध्यक्षीय किंवा उपाध्यक्षीय किंवा नामनिर्देशित सदस्यास, कोणत्याही वेळी, परिषदेच्या प्रबंधकाला तसे सूचित करण्याच्या अधीनतेने, आपल्या अधिकारपदाच्या राजीनाम्याचे पत्र शासनाला सादर करता येईल. असा राजीनामा, शासन तो ज्या दिनांकास स्वीकारील त्या दिनांकापासून अंमलात येईल.

नामनिर्देशित किंवा निवडून दिलेल्या सदस्याचा राजीनामा.

(२) निवडून आलेल्या सदस्याला, कोणत्याही वेळी, शासनाला सूचित करण्याच्या अधीनतेने, आपल्या पदाच्या राजीनाम्याचे पत्र अध्यक्षाला सादर करता येईल. असा प्रत्येक राजीनामा, अध्यक्ष तो, ज्या दिनांकास स्वीकारील त्या दिनांकापासून अंमलात येईल.

अनुपस्थित किंवा निरहं
सदस्याचे पद रिक्त
असल्याचे घोषित करणे.

८. (१) पदसिद्ध सदस्याखेरीज जर कोणताही सदस्य, त्याच्या पदावधीत,—

(क) कलम ५ च्या पोट-कलम (६) अन्वये परिषदेने मंजूर केलेल्या रजेखेरीज परिषदेच्या लागोपाठ तीन बैठकींना अनुपस्थित असेल ; किंवा

(ख) लागोपाठ बारा महिन्यांपेक्षा अधिक कालावधीसाठी भारताबाहेर असेल ; किंवा

(ग) कलम ६ मध्ये नमूद केलेल्या निरहंतांपैकी कोणत्याही निरहंतेस पात्र झाला किंवा अशा कोणत्याही निरहंतेस पात्र ठरल्याचे आढळून आले तर,

परिषद त्याचे पद रिक्त झाल्याचे घोषित करील:

परंतु, संबंधित सदस्याला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्याखेरीज, या पोट-कलमान्वये कोणतीही घोषणा करण्यात येणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये केलेल्या घोषणेमुळे व्यथित झालेल्या कोणत्याही सदस्याला, अशा घोषणेच्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांच्या आत, विहित केलेल्या रीतीने शासनाकडे अपील दाखल करता येईल आणि शासनाचा त्यावरील निर्णय अंतिम असेल.

नैमित्तिक रिक्त जागा
भरणे.

९. पदसिद्ध सदस्याखेरीज, कोणत्याही सदस्याचा पदावधी समाप्त होण्यापूर्वी, मृत्यू, राजीनामा, निरहंता, असमर्थता यांमुळे अथवा अन्य कोणत्याही कारणामुळे नैमित्तिकरित्या त्याचे रिक्त होणारे कोणतेही पद, शक्य तितक्या लवकर नामनिर्देशनाद्वारे किंवा, यथास्थिति, निवडणुकीद्वारे भरण्यात येईल आणि अशा प्रकारे नामनिर्देशित केलेली किंवा निवडून दिलेली व्यक्ती तिच्या पूर्वाधिकार्याच्या उर्वरित कालावधीकरिता पद धारण करील.

प्रकरण तीन

परिषदेचे कामकाज चालविणे.

बैठक बोलावणे. १०. (१) अध्यक्ष, सर्वसाधारण किंवा विशेष बैठका बोलावील आणि अशा प्रत्येक बैठकीचा दिनांक निश्चित करील.

(२) प्रत्येक बैठकीच्या नोटीशीमध्ये तिचा दिनांक, वेळ व ठिकाण आणि त्यात चालविण्यात येणारे कामकाज विनिर्दिष्ट करण्यात येईल आणि ती नोटीस, प्रत्येक सदस्याला सर्वसाधारण बैठकीच्या पूर्ण पंधरा दिवस अगोदर व विशेष बैठकीच्या पूर्ण सात दिवस अगोदर पाठविण्यात येईल.

(३) नोटीशीमध्ये विनिर्दिष्ट केले असेल त्याखेरीज, इतर कोणतेही कामकाज, अध्यक्षीय परवानगीखेरीज बैठकीत चालविण्यात येणार नाही.

विशेष बैठक
बोलावण्याचा अध्यक्षीय
अधिकार.

११. अध्यक्ष, त्याला योग्य वाटल्यास, सातपेक्षा कमी नसतील इतक्या सदस्यांनी स्वाक्षरीत केलेले लेखी मागणीपत्र मिळाल्यापासून दोन आठवड्यांपेक्षा अधिक नसेल इतक्या कालावधीच्या आत, विशेष बैठक बोलावता येईल.

बैठकीचे अध्यक्षपद
स्वीकारणे.

१२. अध्यक्ष, जेव्हा तो उपस्थित असेल तेव्हा, परिषदेच्या प्रत्येक बैठकीचे अध्यक्षपद स्वीकारील. जर अध्यक्ष कोणत्याही बैठकीस अनुपस्थित असेल तेव्हा, उपाध्यक्ष, आणि अध्यक्ष व उपाध्यक्ष दोघेही अनुपस्थित असतील तेव्हा, अशा बैठकीत उपस्थित असलेल्या सदस्यांनी आपल्यामधून निवडून दिलेला इतर कोणताही सदस्य अशा बैठकीचे अध्यक्षपद स्वीकारील.

प्रश्नावर बहुमताने निर्णय
देणे.

१३. या अधिनियमाद्वारे किंवा तदन्वये अन्यथा तरतूद केलेली असेल ते खेरीज करून एरव्ही, परिषदेच्या बैठकीपुढील सर्व प्रश्नांवर, त्या बैठकीमध्ये उपस्थित असलेल्या सदस्यांमधून बहुमताने आणि मतदान घेऊन निर्णय करण्यात येईल, आणि मते समसमान पडतील त्याबाबतीत बैठकीच्या अध्यक्षस्थानी असलेल्या प्राधिकार्यास दुसरे किंवा निर्णायक मत देता येईल.

परिषदेच्या बैठकीची
कार्यपद्धती.

१४. परिषदेची बैठक तहकूब करणे, बैठकीची गणपूर्ती आणि बैठकीच्या कार्यवृत्ताची नोंद करणे यांबाबतची कार्यपद्धती विहित करण्यात येईल त्याप्रमाणे असेल.

कार्यवाहीची विधिग्राह्यता.

१५. परिषदेची कोणतीही कृती किंवा कार्यवाही केवळ,—

(क) परिषदेतील कोणतीही रिक्त जागा, किंवा तिच्या रचनेतील कोणताही दोष ; किंवा

(ख) तिचा सदस्य म्हणून एखाद्या व्यक्तीची निवड किंवा नामनिर्देशन करण्यातील कोणताही दोष ; किंवा

(ग) प्रकरणाच्या योग्यायोग्यतेवर बाधक परिणाम न करणारी, तिच्या कार्यपद्धतीमधील कोणतीही अनियमितता,

या कारणांवरून विधिअग्राह्य ठरणार नाही.

१६. (१) अध्यक्ष, उपाध्यक्ष व इतर सदस्य यांना, बैठकीला उपस्थित राहण्यासाठी विहित करण्यात येतील असे भत्ते आणि वाजवी प्रवास व अन्य भत्ते देण्यात येतील. सदस्यांना द्यावयाचे भत्ते.

(२) कोणताही सदस्य, पोट-कलम (१) अन्वये विनिर्दिष्ट केलेल्या प्रदानाव्यतिरिक्त अन्य कोणतेही प्रदान परिषदेकडून मिळण्यास हक्कदार असणार नाही.

१७. (१) परिषदेस, तिला उचित अथवा आवश्यक वाटले तर, परावैद्यकीय क्षेत्रातील किंवा संबद्ध अभ्यासक्रमांतील अथवा व्यवसायातील, किंवा परिषदेच्या उद्दिष्टांशी व कार्यांशी निगडित इतर क्षेत्रांतील विशेष ज्ञान किंवा अनुभव असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला, परिषदेच्या कोणत्याही बैठकीस आमंत्रित करता येईल. अशा व्यक्तीला चर्चांमध्ये भाग घेण्याचा अधिकार असेल, मात्र तिला मत देण्याचा अधिकार असणार नाही. विशेष ज्ञान किंवा अनुभव असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला आमंत्रित करण्याचा परिषदेचा अधिकार.

(२) अशा आमंत्रित व्यक्तीला बैठकीला उपस्थित राहण्याच्या प्रयोजनार्थ कलम १६ अन्वये विनिर्दिष्ट केलेले प्रवास व अन्य भत्ते मिळण्यास ती हक्कदार असेल.

१८. (१) परिषदेला, तिला योग्य वाटेल इतक्या कालावधीसाठी व इतके तिचे सदस्य असलेली एक किंवा अनेक समित्या, वेळोवेळी नियुक्त करता येतील आणि या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी अशा समितीकडे किंवा समित्यांकडे कोणतीही बाब चौकशीसाठी व त्यावरील अहवाल देण्यासाठी अथवा अभिप्राय देण्यासाठी निर्देशित करता येईल. समित्या.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये नियुक्त केलेली प्रत्येक समिती, आपल्या पहिल्या बैठकीमध्ये तिच्या सदस्यांपैकी एका सदस्याची अध्यक्ष म्हणून निवड करील.

(३) या समितीच्या नियुक्तीची रीत, तिच्या बैठकी बोलावणे व त्या आयोजित करणे आणि त्यांचे कामकाज चालवणे या बाबी विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

(४) या समितीच्या अध्यक्षास, उचित व आवश्यक वाटल्यास, समितीशी संबंधित असलेल्या विषयामधील विशेष ज्ञान किंवा अनुभव असलेल्या कोणत्याही व्यक्तीला समितीच्या कोणत्याही बैठकीला आमंत्रित करता येईल आणि त्याबाबतीत कलम १७ ची तरतूद लागू होईल.

प्रकरण चार

परिषदेचे अधिकार व कार्ये.

१९. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदींना व त्याखाली केलेल्या नियमांना अधीन राहून, परिषद, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी आवश्यक असतील अशा अधिकारांचा वापर करील व अशी कार्ये पार पाडील. परिषदेचे अधिकार व कार्ये.

(२) विशेषतः व पूर्वगामी तरतुदींच्या सर्वसाधारणतेस बाध न येता परिषदेचे अधिकार व कार्ये पुढीलप्रमाणे असतील,—

(क) राज्य नोंदवही ठेवणे ;

(ख) कलम २० च्या पोट-कलम (३) अन्वये नवीन परावैद्यकीय अर्हतांना मान्यता मिळण्यासाठी राज्य शासनाकडे शिफारस करणे ;

(ग) प्रबंधकाच्या कोणत्याही निर्णयाविरुद्ध केलेल्या अपिलांची, विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येईल अशा रीतीने, सुनावणी करणे व त्यांवर निर्णय देणे ;

(घ) नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायांच्या व्यवसायविषयक वर्तणुकीचे विनियमन करण्यासाठी नीतिसंहिता आखून देणे ;

(ङ) नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायीला सक्त ताकीद देणे, किंवा राज्य नोंदवहीतून त्याचे नाव निलंबित करणे किंवा काढून टाकणे, किंवा त्याच्याविरुद्ध परिषदेच्या मते आवश्यक किंवा इष्ट असेल अशी अन्य शिस्तभंगाची कारवाई करणे ;

(च) कोणत्याही सदस्यास परिषदेच्या लागोपाठच्या तीन बैठकींना अनुपस्थित राहण्यास परवानगी देणे ;

(छ) नवीन व विद्यमान अशा परावैद्यक व तत्संबंधित विषयांच्या उभारणीमध्ये नवोपक्रम, संशोधन व विकास यांस चालना देणे ;

(ज) परावैद्यक शिक्षण, वैद्यकीय शिक्षण, आयुर्वेदिक, युनानी आणि होमिओपॅथिक औषध वैद्यक पद्धती यांमध्ये प्रभावी दुवा जोडण्यास चालना देणे ;

(झ) कलम ४ च्या पोट-कलम (१) च्या खंड (सात) अन्वये सदस्यांची निवडणूक घेणे ; आणि

(ञ) विहित करण्यात येतील अशी इतर कार्ये पार पाडणे.

प्रकरण पाच

परावैद्यकीय अर्हतांची मान्यता.

भारतातील आणि जेथे देवाणघेवाण योजना आहे अशा देशांमधील विद्यापीठांनी किंवा परावैद्यकीय संस्थांनी दिलेल्या परावैद्यकीय अर्हतांना मान्यता देणे.

२०. (१) भारतीय वैद्यक परिषद अधिनियम, १९५६ याच्या पहिल्या अनुसूचीमध्ये अंतर्भूत केलेल्या भारतीय वैद्यक संस्थांकडून देण्यात आलेल्या परावैद्यकीय अर्हता ह्या, या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी मान्यताप्राप्त परावैद्यकीय अर्हता असल्याचे मानण्यात येईल. १९५६ चा १०२.

(२) भारतीय वैद्यक परिषद अधिनियम, १९५६ याच्या दुसऱ्या अनुसूचीमध्ये अंतर्भूत केलेल्या भारताबाहेरील वैद्यक संस्थांकडून देण्यात आलेल्या परावैद्यकीय अर्हता ह्या, या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी मान्यताप्राप्त परावैद्यकीय अर्हता असल्याचे मानण्यात येईल. १९५६ चा १०२.

(३) शासनास, परिषदेशी विचारविनिमय केल्यानंतर, या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी कोणत्याही परावैद्यकीय अर्हतांना मान्यता देता येईल.

(४) मान्यतेकरिता प्रस्तावित करण्यात आलेल्या कोणत्याही परावैद्यक अर्हतेची शिफारस करण्यास परिषदेने नकार दिला असेल त्याबाबतीत, शासनास, त्या बाबतच्या अर्जावर विचार केल्यानंतर आणि परिषदेकडून अशा नकाराच्या कारणासंबंधीचा, कोणताही असल्यास, अहवाल मिळविल्यानंतर, अनुसूचीमध्ये अशा अर्हतेचा अंतर्भाव करता यावा म्हणून, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे त्या अनुसूचीमध्ये सुधारणा करता येईल.

प्रकरण सहा

परिषदेचा प्रबंधक व इतर कर्मचारी.

परिषदेचा प्रबंधक व इतर कर्मचारी.

२१. (१) परिषद, शासनाच्या पूर्वमान्यतेने प्रबंधकाची नियुक्ती करील व तो परिषदेचा सचिव म्हणून कार्य करील.

(२) परिषद, या अधिनियमाखालील आपली कर्तव्ये बजावण्यासाठी व कार्ये पार पाडण्यासाठी तिला आवश्यक वाटेल असे इतर अधिकारी व कर्मचारी वेळोवेळी नियुक्त करील.

(३) प्रबंधक आणि इतर अधिकारी व कर्मचारी यांची अर्हता, वेतन, भत्ते व इतर सेवाशर्ती या, विहित करण्यात येतील त्याप्रमाणे असतील.

(४) या कलमान्वये परिषदेने नियुक्त केलेला प्रबंधक आणि अन्य कोणताही अधिकारी किंवा कर्मचारी हे, भारतीय दंड संहिता, १८६० याच्या कलम २१ च्या अर्थातर्गत लोकसेवक असल्याचे मानण्यात येईल. १८६० चा ४५.

प्रबंधकाची कर्तव्ये.

२२. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदीनुसार व परिषदेने वेळोवेळी दिलेल्या कोणत्याही आदेशानुसार, राज्य नोंदवही तयार करणे व ती ठेवणे आणि विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येईल अशा रीतीने राज्य नोंदवहीमध्ये सुधारणा करणे व **राजपत्रात** असा आदेश प्रसिद्ध करणे हे, प्रबंधकाचे कर्तव्य असेल.

(२) प्रबंधक, या अधिनियमान्वये विनिर्दिष्ट करण्यात येतील अशी किंवा विहित करण्यात येतील, अशी कर्तव्ये बजाविल आणि अशी अन्य कार्ये पार पाडील.

(३) राज्य नोंदवही नेहमीच अचूक असेल याबाबत प्रबंधक सुनिश्चिती करील आणि त्यास, वेळोवेळी, नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायांची पत्ता किंवा अर्हता यांबाबतच्या कोणत्याही महत्त्वाच्या फेरफारांची नोंदवहीत नोंद करता येईल.

(४) प्रबंधक, जे नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायी मरण पावले आहेत किंवा ज्यांची नावे राज्य नोंदवहीतून काढून टाकण्याचे निदेश दिले आहेत किंवा जे नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायी असण्याचे बंद झाले आहे अशा नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायींची नावे राज्य नोंदवहीतून काढून टाकील.

(५) नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायीकडून सूचना मिळाल्यावर, त्या परावैद्यक व्यवसायीने व्यवसाय बंद केलेला नाही याबाबत परिषदेची खात्री पटली असेल तर, परिषदेला, राज्य नोंदवहीमध्ये अशा व्यवसायीच्या नावाची पुन्हा नोंद करण्यासाठी प्रबंधकास निदेश देता येईल आणि प्रबंधक अशा निदेशाचे पालन करील.

प्रकरण सात

परिषदेचा निधी.

२३. (१) परिषद, परिषद निधी या नावाने संबोधण्यात येणारा एक निधी स्थापन करील. परिषदेचा निधी.
- (२) पुढील बाबी ह्या, परिषद निधीचा भाग बनतील, किंवा निधीमध्ये त्या जमा करण्यात येतील,—
- (क) केंद्र सरकार किंवा राज्य शासनाकडून मिळणारे कोणतेही अंशदान किंवा अनुदान ;
- (ख) फी व द्रव्यदंड यांपासून मिळालेल्या उत्पन्नासहित सर्व स्रोतांपासून मिळणारे परिषदेचे सर्व उत्पन्न ;
- (ग) सर्व देणग्या, दान यांपासूनचे उत्पन्न किंवा इतर अनुदाने, कोणतीही असल्यास, त्यातून मिळालेला पैसा ;
- (घ) परिषदेला मिळालेल्या इतर सर्व रकमा.

२४. परिषद निधीचा वापर पुढील बाबींसाठी करण्यात येईल :—

- (क) या अधिनियमाच्या प्रयोजनांसाठी परिषदेने काढलेल्या कर्जांची परतफेड ;
- (ख) ज्यामध्ये परिषद पक्षकार असेल अशा कोणत्याही दाव्याचे किंवा कायदेशीर कार्यवाहीचे खर्च ;
- (ग) परिषदेचे अधिकारी व कर्मचारी यांच्या वेतन व भत्यांचे प्रदान ;
- (घ) परिषदेच्या सदस्यांचे प्रवास व इतर भत्यांचे प्रदान ;
- (ङ) हा अधिनियम व त्याखाली केलेले नियम आणि विनियम यांच्या तरतुदींची अंमलबजावणी करताना परिषदेने केलेल्या कोणत्याही खर्चाचे प्रदान.

परिषदेच्या निधीचा ज्यासाठी वापर करण्यात येईल अशा बाबी.

२५. (१) परिषदेच्या लेख्यांची, विहित करण्यात येईल अशा दिनांकापूर्वी आणि अशा कालांतराने व अशा रीतीने, लेखे व लेखापरीक्षा लेखापरीक्षा करण्यात येईल.

(२) परिषदेच्या लेख्यांची, नोंदणीकृत सनदी लेखापालाकडून लेखापरीक्षा करण्यात येईल. सनदी लेखापालाची लेखापरीक्षा फी विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येईल.

प्रकरण आठ

नोंदणी व राज्य नोंदवही.

२६. (१) या अधिनियमाच्या प्रारंभानंतर शक्य तितक्या लवकर, प्रबंधक, या अधिनियमाच्या तरतुदींनुसार, नोंदणी व राज्य नोंदवही. राज्यातील परावैद्यक व्यवसायींची एक राज्य नोंदवही तयार करील व ती ठेवील.

(२) अनुसूचीमध्ये विनिर्दिष्ट केलेली कोणतीही मान्यताप्राप्त परावैद्यक अर्हता धारण करणाऱ्या आणि परावैद्यक व्यवसायी म्हणून व्यवसाय करण्याची इच्छा असणाऱ्या प्रत्येक व्यक्तीस, विहित करण्यात येईल अशा अर्हतेच्या पुराव्यासह प्रबंधकाकडे असा अर्ज केल्यावर व विहित करण्यात येईल अशा फी चे प्रदान केल्यावर, राज्य नोंदवहीमध्ये आपल्या नावाची नोंद करण्याचा हक्क असेल. अशी नोंदणी, पाच वर्षांच्या कालावधीसाठी वैध असेल आणि विनियमांद्वारे निर्धारित केलेल्या रीतीने आपल्या नोंदणीचे नवीकरण करून घेणे हे नोंदणीकृत व्यक्तीचे आवश्यक कर्तव्य असेल.

(३) परिषद, विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येईल अशा नमुन्यात परावैद्यक व्यवसायींची राज्य नोंदवही ठेवावयास लावील.

१८७२ चा १.

(४) भारतीय साक्षीपुरावा अधिनियम, १८७२ याच्या अर्थातर्गत, राज्य नोंदवही ही, सार्वजनिक दस्तऐवज असल्याचे मानण्यात येईल.

२७. परिषदेला, प्रबंधकाच्या निर्देशावरून, किंवा अन्यथा, आदेशाद्वारे,—

(क) जिला, फौजदारी न्यायालयाकडून ज्यामध्ये नैतिक अधःपतनाचा अंतर्भाव असेल अशा अपराधाबद्दल सिद्धापराधी ठरविण्यात आलेले आहे ; किंवा

(ख) परिषदेच्या मते, जिची वर्तणूक व्यवसायाशी संबंधित विशेषतः परिषदेने तयार केलेल्या कोणत्याही नीतीसंहितेअन्वये अतिनिंद्य आहे,

अशा कोणत्याही व्यक्तीच्या नावाची, राज्य नोंदवहीमध्ये नोंद करण्यास प्रतिबंध करता येईल, किंवा नोंदवहीतून तिचे नाव काढून टाकण्याचा आदेश देता येईल :

परंतु, संबंधित व्यक्तीला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्याखेरीज, या कलमान्वये कोणताही आदेश काढण्यात येणार नाही.

भाग चार-९-२अ

राज्य नोंदवहीमध्ये नावाची नोंद करण्यास प्रतिबंध करण्याचा आणि नोंदवहीमधून नाव काढून टाकण्याचा परिषदेचा अधिकार.

राज्य नोंदवहीत फेरफार करणे.

२८. (१) परिषदेला, संबंधित व्यक्तीला आपले म्हणणे मांडण्याची वाजवी संधी दिल्यानंतर आणि त्याच्या आक्षेपांची, कोणतेही असल्यास, चौकशी केल्यानंतर, राज्य नोंदवहीतील कोणतीही नोंद कपटाने किंवा चुकीने करण्यात आली होती असे परिषदेचे मत असेल तर, ती नोंद रद्द करण्याचा किंवा तीत सुधारणा करण्याचा आदेश देता येईल.

(२) परिषदेकडून कलम २७ अन्वये ज्या कारणासाठी नोंदणीस प्रतिबंध करण्यात येईल त्याच कारणासाठी, परिषदेला, कोणत्याही नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायीचे नाव राज्य नोंदवहीतून कायमस्वरूपी, किंवा विनिर्दिष्ट कालावधीसाठी काढून टाकण्याचा निदेश देता येईल.

(३) परिषदेला, ज्या शर्ती, कोणत्याही असल्यास, लादण्यास योग्य वाटतील अशा शर्तीच्या अधीन राहून पोट-कलम (२) अन्वये काढून टाकलेले नाव पुन्हा दाखल करण्यात येईल, असा निदेश देता येईल.

चौकशीची कार्यपद्धती.

२९. (१) या कलमान्वये कोणतीही चौकशी करताना, परिषदेला, दिवाणी प्रक्रिया संहिता, १९०८ खाली पुढील १९०८ चा ५. बाबीसंबंधात एखाद्या दाव्याची न्यायचौकशी करताना दिवाणी न्यायालयांकडे जे अधिकार निहित केलेले असतात तेच अधिकार असतील :-

(क) कोणत्याही व्यक्तीस हजर राहण्यास भाग पाडणे व तिची शपथेवर तपासणी करणे ;

(ख) दस्तऐवज सादर करण्याची सक्ती करणे ;

(ग) साक्षीदारांच्या तपासणीसाठी आयोगपत्रे काढणे.

(२) या कलमाखालील सर्व चौकशा ह्या, भारतीय दंड संहिता, १८६० याची कलमे १९३, २१९ व २२८ यांच्या १८६० चा ४५. अर्थातर्गत, न्यायिक कार्यवाही असल्याचे मानण्यात येईल.

(३) या कलमाखालील कोणत्याही चौकशीमध्ये उद्भवणाऱ्या कोणत्याही कायदेविषयक प्रश्नाबाबत परिषदेला सल्ला देण्याच्या प्रयोजनासाठी, जो, दहा वर्षांपेक्षा कमी नाही इतक्या कालावधीकरिता,-

(एक) अधिवक्ता अधिनियम, १९६१ खाली नावनोंदणी केलेला अधिवक्ता म्हणून राहिला असेल ; किंवा १९६१ चा २५.

(दोन) उच्च न्यायालयाचा न्याय प्रतिनिधी म्हणून राहिला असेल,

तो, अशा सर्व चौकशीमध्ये न्यायसहायक असेल.

स्पष्टीकरण.— या खंडाच्या प्रयोजनांसाठी, ज्या कालावधीत एखाद्या व्यक्तीची अधिवक्ता म्हणून नावनोंदणी करण्यात आली असेल त्या कालावधीची गणना करताना, भारतीय वकील परिषद अधिनियम, १९२६ खाली, त्याने अधिवक्ता म्हणून ज्या कालावधीत नावनोंदणी केली असेल अशा कोणत्याही कालावधीचा समावेश करण्यात येईल. १९२६ चा ३८.

(४) न्यायसहायकाने, साक्षीपुरावा, कार्यपद्धती किंवा अन्य कोणतीही बाब यासंबंधातील कायद्याच्या कोणत्याही प्रश्नाबाबत, परिषदेस सल्ला दिला तर, तो असा सल्ला, चौकशीत भाग घेणारा प्रत्येक पक्षकार किंवा पक्षकाराचे प्रतिनिधित्व करणारी व्यक्ती अशा चौकशीच्या वेळी उपस्थित असेल अशा प्रत्येक पक्षकारासमक्ष किंवा व्यक्तीसमक्ष देईल, किंवा परिषदेने आपल्या निष्कर्षाबाबत चर्चा करण्यास सुरुवात केल्यानंतर, असा सल्ला देण्यात आला असेल तर, न्यायसहायकाने जो सल्ला दिला असेल तो उपरोक्त अशा प्रत्येक पक्षकारास किंवा व्यक्तीस कळविण्यात येईल. जर कोणत्याही बाबतीत, परिषदेने उपरोक्त अशा कोणत्याही प्रश्नावर न्याय-सहायकाचा सल्ला स्वीकारला नसेल तर, त्याबाबतीत सुद्धा अशा पक्षकारास किंवा व्यक्तीस कळविण्यात येईल.

(५) या कलमान्वये कोणत्याही न्यायसहायकाची, एकतर सर्वसाधारण किंवा कोणत्याही विशिष्ट चौकशीसाठी किंवा चौकशीच्या प्रवर्गासाठी नियुक्ती करता येईल, आणि त्याला, विनियमांद्वारे निर्धारित करण्यात येईल असे पारिश्रमिक देण्यात येईल.

परिषदेच्या आदेशाविरुद्ध अपील.

३०. ज्या व्यक्तीचा,—

(क) राज्य नोंदवहीत नावनोंदणी करण्यासाठी कलम २६ किंवा २८ अन्वये केलेला अर्ज फेटाळण्यात आला असेल ;

(ख) राज्य नोंदवहीत ज्या व्यक्तीची नोंद करण्यासाठी कलम २७ अन्वये प्रतिबंध करण्यात आला असेल ; किंवा

(ग) राज्य नोंदवहीतून ज्या व्यक्तीचे नाव काढून टाकण्यात आले असेल,

अशा कोणत्याही व्यक्तीला, अर्ज फेटाळण्याच्या, नोंद करण्यासाठी प्रतिबंध केल्याच्या किंवा, यथास्थिति, नाव काढून टाकण्याच्या आदेशाच्या दिनांकापासून नव्वद दिवसांच्या आत, विहित करण्यात येईल अशा रीतीने शासनाकडे अपील करता येईल व त्यावर शासनाचा निर्णय अंतिम असेल.

प्रकरण नऊ

अपराध व शास्ती.

३१. (१) या अधिनियमाखाली तयार केलेल्या व ठेवलेल्या राज्य नोंदवहीत ज्याच्या नावाची नोंद करण्यात आली आहे अशा परावैद्यक व्यवसायीखेरीज इतर कोणत्याही व्यक्तीस, परावैद्यक व्यवसायी म्हणून व्यवसाय करता येणार नाही.

या अधिनियमात तरतूद केली असेल त्याव्यतिरिक्त व्यवसाय करण्यावर प्रतिबंध असणे.

(२) पोट-कलम (१) च्या तरतुदींचे उल्लंघन करणाऱ्या कोणत्याही व्यक्तीला, अपराधसिद्धीनंतर,—

(क) पहिल्या अपराधासाठी, तीन वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची आणि पाच हजार रुपयांपेक्षा कमी नसेल परंतु दहा हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा होईल; आणि

(ख) दुसऱ्या किंवा त्यापुढील अपराधासाठी, दहा वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या मुदतीच्या कारावासाची आणि पंचवीस हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची, शिक्षा होईल.

(३) पोट-कलम (२) खालील सर्व अपराध हे दखलपात्र व अजामीनपात्र असतील.

३२. जर नोंदणीकृत परावैद्यक व्यवसायी नसलेली कोणतीही व्यक्ती, परावैद्यक व्यवसायीची किंवा सल्लागाराची पद्धत अनुसरील किंवा तिचा वापर करील किंवा मान्यताप्राप्त परावैद्यकीय अर्हता धारण न करणारी कोणतीही व्यक्ती, अशी परावैद्यकीय अर्हता दर्शविणाऱ्या किंवा अभिप्रेत करणाऱ्या पदवीचा किंवा पदविकेचा किंवा संक्षेपाक्षरांचा वापर करील तर, तिला अपराधसिद्धीनंतर,—

हक्काचा गैरवापर.

(क) पहिल्या अपराधासाठी, पाच हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा होईल ; आणि

(ख) नंतरच्या अपराधासाठी, एक वर्षांपर्यंत असू शकेल इतक्या कारावासाची किंवा दहा हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची, किंवा दोन्हीही शिक्षा होतील.

३३. जिचे नाव राज्य नोंदवहीतून काढून टाकण्यात आले असेल अशी कोणतीही व्यक्ती, आपले नोंदणी प्रमाणपत्र किंवा नवीकरण केलेले नोंदणी प्रमाणपत्र किंवा दोन्हीही ताबडतोब परत करण्यात पुरेशा कारणाशिवाय कसूर करील तर, तिला अपराधसिद्धीनंतर, अशा कसुरीच्या प्रत्येक महिन्यास पाचशे रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची शिक्षा होईल.

नोंदणी प्रमाणपत्र परत करण्यात कसूर करणे.

३४. जी कोणतीही व्यक्ती,—

(क) या अधिनियमाखाली दिलेल्या कोणत्याही नोंदणी प्रमाणपत्राचा अप्रामाणिकपणे वापर करील ; किंवा

प्रमाणपत्राचा अप्रामाणिक वापर केल्याबद्दल शास्ती.

(ख) कोणतेही खोटे किंवा लबाडीचे अधिकथन, प्रमाणपत्र किंवा अभिवेदन - मग लेखी किंवा अन्य प्रकारे असो - तयार करून किंवा सादर करून, किंवा ते तयार करण्याची किंवा सादर करण्याची व्यवस्था करून या अधिनियमाच्या तरतुदींखाली नोंदणी प्राप्त करील किंवा ती प्राप्त करण्याचा प्रयत्न करील ; किंवा

(ग) या अधिनियमाच्या तरतुदींन्वये देण्यात आलेल्या नोंदणी प्रमाणपत्राच्या संबंधात कोणत्याही रीतीने जाणूनबुजून कोणतेही खोटे अभिवेदन करील किंवा ते करविण्याची व्यवस्था करील,

अशा कोणत्याही व्यक्तीला, अपराधसिद्धीनंतर, सहा महिन्यांपर्यंत असू शकेल इतक्या कारावासाची किंवा वीस हजार रुपयांपर्यंत असू शकेल इतक्या द्रव्यदंडाची, किंवा दोन्हीही शिक्षा होतील.

प्रकरण दहा

संकीर्ण

३५. (१) प्रबंधकाने किंवा याबाबत परिषदेने सर्वसाधारण किंवा विशेष आदेशाद्वारे प्राधिकृत केलेल्या इतर कोणत्याही अधिकाऱ्याने लेखी तक्रार केली असल्याखेरीज, कोणतेही न्यायालय या अधिनियमाखालील शिक्षापात्र अपराधाची दखल घेणार नाही.

अपराधांची दखल घेणे.

(२) प्रथम वर्ग न्याय दंडाधिकार्याच्या न्यायालयापेक्षा कनिष्ठ असलेले कोणतेही न्यायालय या अधिनियमाखालील कोणत्याही शिक्षापात्र अपराधाची न्यायचौकशी करणार नाही.

३६. परिषद, शासन मागणी करील असे अहवाल, तिच्या कार्यवृत्तांच्या प्रती, तिच्या लेख्यांचे गोषवारे आणि इतर माहिती शासनाला अग्रेषित करील.

परिषदेने माहिती सादर करणे.

३७. कोणताही परावैद्यकीय विषय विनिर्दिष्ट केलेला नाही किंवा कोणताही परावैद्यकीय विषय वगळण्याची गरज आहे किंवा त्यात काही फेरबदल करण्याची गरज आहे असे परिषदेच्या अहवालांवरून किंवा अन्य प्रकारे शासनाला दिसून आले तर, शासनास, **राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, अनुसूचित अगोदर विनिर्दिष्ट न केलेला असा विषय तीत सामाविष्ट करता यावा किंवा तीमधून कोणताही विषय वगळता यावा किंवा कोणत्याही विषयाच्या वर्णनात फेरबदल करता यावा म्हणून त्या अनुसूचीमध्ये सुधारणा करता येईल.

अनुसूचित सुधारणा करण्याचा अधिकार.

शासनाचे नियंत्रण.

३८. (१) परिषदेने किंवा तिच्या अध्यक्षाने किंवा उपाध्यक्षाने या अधिनियमाद्वारे किंवा त्याअन्वये तिला अथवा त्याला प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करण्यामध्ये कसूर केली आहे किंवा अशा अधिकारांचा अतिक्रम किंवा दुरुपयोग केला आहे, किंवा या अधिनियमाद्वारे किंवा त्याअन्वये तिच्याकडे अथवा त्याच्याकडे सोपवलेली कोणतीही कर्तव्ये पार पाडण्याचे तिने अथवा त्याने बंद केले आहे किंवा अशी कर्तव्ये पार पाडण्यास तो अथवा ती असमर्थ आहे, असे शासनाला कोणत्याही वेळी दिसून आले तर, शासनास, त्यास अशी कसूर, असा अतिक्रम, दुरुपयोग किंवा असमर्थता गंभीर स्वरूपाची वाटल्यास, त्याबाबतचा तपशील यथास्थिति, परिषदेला किंवा अध्यक्षाला किंवा उपाध्यक्षाला सूचित करता येईल. जर राज्य शासनाने याबाबत निश्चित केलेल्या अशा वाजवी वेळेत परिषद किंवा अध्यक्ष किंवा उपाध्यक्ष अशी कसूर, असा अतिक्रम, दुरुपयोग किंवा असमर्थता सुधारण्यात कसूर करील तर, शासनास, अध्यक्ष, उपाध्यक्ष यांना पदावरून काढता येईल किंवा ती परिषद विसर्जित करता येईल.

(२) परिषदेचे विसर्जन झाल्यावर,—

(क) परिषदेचे सर्व सदस्य, विसर्जनाच्या दिनांकास त्यांचा पदावधी संपलेला नसला तरीही, आपआपली पदे रिक्त करतील ;

(ख) या अधिनियमाच्या तरतुदीद्वारे किंवा त्या अन्वये, वापरता येतील असे परिषदेचे सर्व अधिकार किंवा पार पाडता येतील अशी परिषदेची कर्तव्ये, शासन निदेश देईल अशा, दोन वर्षांपेक्षा अधिक नसलेल्या कालावधीकरिता, त्यास योग्य वाटेल अशा व्यक्तीकडून किंवा व्यक्तींच्या गटाकडून वापरता येतील आणि ती पार पाडता येतील. शासन, तरतूद केलेल्या रीतीने नवीन परिषद घटित करण्यासाठी उपाययोजना करील ;

(ग) परिषदेकडे निहित असलेली सर्व मालमत्ता, विसर्जनाच्या कालावधीमध्ये, शासनाकडे निहित होईल.

सद्भावपूर्वक केलेल्या कृतीस संरक्षण.

३९. या अधिनियमान्वये सद्भावपूर्वक केलेल्या किंवा करण्याचे योजलेल्या कोणत्याही कृतीसाठी पूर्वोक्तप्रमाणे, शासन, परिषद, परिषदेचा अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, सदस्य किंवा तिचा अथवा शासनाचा कोणताही अधिकारी किंवा इतर कर्मचारी, यांविरुद्ध कोणताही दावा, खटला किंवा इतर कायदेशीर कार्यवाही दाखल करता येणार नाही.

नियम करण्याचे अधिकार.

४०. (१) राज्य शासनास, या अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडण्यासाठी, राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे आणि पूर्व प्रसिद्धीच्या शर्तीस अधीन राहून, नियम करता येतील. या अधिनियमाद्वारे स्पष्टपणे आवश्यक केलेल्या किंवा नमूद केलेल्या, आणि नियमांद्वारे विहित करावयाच्या सर्व किंवा त्यांपैकी कोणत्याही बाबींची तरतूद करण्यासाठी असे नियम करता येतील.

(२) या अधिनियमान्वये करण्यात आलेला प्रत्येक नियम, तो करण्यात आल्यानंतर, शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाचे अधिवेशन चालू असताना, एकाच अधिवेशनात किंवा लागोपाठच्या दोन किंवा अधिक अधिवेशनात मिळून एकूण तीस दिवसांचा होईल इतक्या कालावधीकरिता, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येईल, आणि ज्या अधिवेशनात तो अशा रीतीने ठेवण्यात आला असेल ते अधिवेशन किंवा त्याच्या लागतनंतरचे अधिवेशन समाप्त होण्यापूर्वी, त्या नियमात कोणताही फेरबदल करण्याबाबत दोन्ही सभागृहे सहमत होतील किंवा तो नियम करण्यात येऊ नये याबाबत दोन्ही सभागृहे सहमत होतील आणि असा निर्णय राजपत्रात अधिसूचित करतील तर, अशी अधिसूचना राजपत्रात प्रसिद्ध करण्यात आल्याच्या दिनांकापासून, तो नियम अशा फेरबदल केलेल्या स्वरूपातच अंमलात येईल, किंवा, यथास्थिति, तो अंमलात येणार नाही ; तथापि, असा कोणताही फेरबदल किंवा विलोपन केल्यामुळे त्या नियमान्वये पूर्वी करण्यात आलेल्या किंवा करण्याचे वर्जिलेल्या कोणत्याही गोष्टींच्या विधिग्राह्यतेस बाधा येणार नाही.

विनियम करण्याचा अधिकार.

४१. (१) परिषदेस, या अधिनियमाखालील आपली कार्ये करणे आणि सर्वसाधारणपणे अधिनियमाची प्रयोजने पार पाडणे शक्य व्हावे याकरिता राजपत्रातील अधिसूचनेद्वारे, या अधिनियमाच्या आणि त्याखाली केलेल्या नियमांच्या तरतुदींशी विसंगत नसतील असे विनियम शासनाच्या पूर्व मंजूरीने, करता येतील.

(२) विशेषतः आणि पूर्वगामी अधिकारांच्या सर्वसाधारणतेस बाध न येऊ देता, पुढील सर्व किंवा त्यापैकी कोणत्याही बाबींसाठी अशा विनियमांमध्ये तरतूद करता येईल:—

(क) परिषदेच्या मालमत्तेचे व्यवस्थापन आणि तिचे लेखे ठेवणे आणि तिच्या लेख्यांची लेखापरीक्षा करणे ;

(ख) परिषदेच्या नामनिर्देशित किंवा निवडून आलेल्या सदस्यांचा राजीनामा ;

(ग) अध्यक्षाचे आणि उपाध्यक्षाचे अधिकार आणि कर्तव्ये ;

(शा.म.मु.) भाग चार-९-१ (४४५-७-२०१२)

(घ) समितींच्या नियुक्तीची पद्धत, अशा समितींच्या बैठकी बोलावणे व त्या आयोजित करणे आणि त्यांचे कामकाज चालवणे ;

(ड) (एक) कलम १९ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (ग) अन्वये प्रबंधकाच्या निर्णयावरील अपिलांची सुनावणी आणि निर्णय करण्याची रीत ;

(दोन) कलम १९ च्या पोट-कलम (२) च्या खंड (घ) अन्वये व्यावसायिक वर्तणुकीचे विनियमन करण्याबद्दलची नीतिसंहिता ;

(च) कलम २२ च्या पोट-कलम (१) अन्वये राज्य नोंदवहीची सुधारणा करण्याची रीत ;

(छ) कलम २६ च्या पोट-कलम (२) अन्वये नोंदणीच्या नवीकरणाची रीत ;

(ज) ज्यासाठी विनियमांद्वारे तरतूद करता येईल अशी इतर कोणतीही बाब.

(३) शासनास, मंजूरीसाठी विनियम प्राप्त झाल्यानंतर त्याला योग्य वाटेल अशा फेरबदलाच्या अधीन राहून त्यांना मंजूरी देता येईल किंवा फेरविचार करण्यासाठी त्यांना परिषदेकडे परत पाठविता येईल.

(४) शासनास, अधिसूचनेद्वारे या कलमान्वये केलेले कोणतेही विनियम विखंडीत करता येतील किंवा त्यात फेरबदल करता येईल आणि त्यानंतर ते विनियम अंमलात असण्याचे बंद होईल किंवा त्या विनियमात केलेला फेरबदल त्यानुसार परिणामक होईल.

४२. (१) या अधिनियमाच्या तरतुदींची अंमलबजावणी करताना कोणतीही अडचण उद्भवल्यास, शासनास, **राजपत्रात** अडचणी दूर प्रसिद्ध केलेल्या आदेशाद्वारे, ती अडचण दूर करण्याच्या प्रयोजनांसाठी, प्रसंगानुरूप, त्यास आवश्यक किंवा इष्ट वाटेल करण्याचा अधिकार. अशी, या अधिनियमाच्या प्रयोजनांशी विसंगत नसलेली कोणतीही गोष्ट करता येईल :

परंतु, या अधिनियमाच्या प्रारंभाच्या दिनांकापासून दोन वर्षांचा कालावधी समाप्त झाल्यानंतर असा कोणताही आदेश काढता येणार नाही.

(२) पोट-कलम (१) अन्वये काढण्यात आलेला प्रत्येक आदेश, तो काढण्यात आल्यानंतर शक्य तितक्या लवकर, राज्य विधानमंडळाच्या प्रत्येक सभागृहासमोर ठेवण्यात येईल.

अनुसूची

[कलमे २०(४), २६(२) व ३७ पहा]

अ.क्र. (१)	पाठ्यक्रमाचे नाव (२)
१. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (प्रयोगशाळा तंत्रज्ञ).
२. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (किरणोत्सार तंत्रज्ञ).
३. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (किरणोपचार तंत्रज्ञ).
४. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (हृदयचिकित्सा तंत्रज्ञ).
५. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (मज्जातंतुशास्त्र तंत्रज्ञ).
६. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (रक्त संक्रमण तंत्रज्ञ).
७. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (ऑप्टोमेट्राय टेक्निशियन).
८. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (पटलेप तंत्रज्ञ).
९. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (बधिरीकरण तंत्रज्ञ).
१०. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (द्रवनिवेशन तंत्रज्ञ).
११. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (शस्त्रक्रियागार तंत्रज्ञ).
१२. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (वैद्यकीय प्रतिलेखन).
१३. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (पेशी तंत्रज्ञ).
१४. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (ऊतिरोगविज्ञान तंत्रज्ञ).
१५. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (पराधान औषध तंत्रज्ञ).
१६. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (रुग्णीय मानसशास्त्रज्ञ).
१७. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (अंतर्दर्शन तंत्रज्ञ).
१८. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (कम्युनिटी मेडिसिन).
१९. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (आरोग्य निरीक्षक).
२०. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (आपातकालीन).
२१. बी.पी.एम.टी.	परावैद्यक तंत्रज्ञान पदवी (न्यायसहायक विज्ञान).
२२. उपरोक्त अ. क्र. १ ते २१ या नोंदी मध्ये नमूद केलेल्या पाठ्यक्रमातील पदविका.	